

אנרגיה בקיבוצים 2023

דצמבר 2022
חוזר מקצועי מספר 96/22

מכלול השינויים שעוברים על שוק האנרגיה מציב מגוון הזדמנויות ואתגרים למגזר הקיבוצי אשר מחייבים בחינה מחדשת של תחום החשמל והאנרגיה בקיבוץ כפי שנפרט בחוזר להלן.

רקע כללי

יעדי האנרגיה המתחדשת של ישראל להגיע ל-30% ייצור חשמל מאנרגיות מתחדשות עד שנת 2030 מחייבים תוספת מתקנים סולאריים בהספק מצטבר של כ-13,000 MWp בשנים הקרובות. להקמת מתקנים אלו נדרש שטח הנאמד בכ-150 אלפי דונם.

בשל מגבלת תשתיות ההולכה, חלק גדול מההספק הסולארי המתוכנן באזורי פריפריה מבוסס על פתרונות אגירת חשמל, שיאפשרו ניצול טוב יותר של רשת ההולכה במשך כל שעות היממה.

לקראת שנת 2023 ישנן מספר אסדרות, שפורסמו לאחרונה על ידי רשות החשמל, ולהן השפעה מהותית על משק החשמל בישראל בכלל ובקיבוצים בפרט, לפי הפירוט שלהלן:

- שינוי מקטעי הביקוש והעומס (מש"ב) והתעו"ז החל מתחילת שנת 2023.
- מתן רישיונות אספקת חשמל למספר רב של מספקים פרטיים ללא אמצעי ייצור ובכלל זה לכל חברות האנרגיה המתחדשת, לחברות דלק ועוד.
- פרסום "אסדרת השוק" המאפשרת למספקי חשמל פרטיים לרכוש חשמל ממתקני ייצור חשמל פרטיים או ממתקני אגירת חשמל ולמכור אותו לצרכנים בהנחה.
- פרסום המלצות צוות בין משרדי לגבי פרויקטים אגרו סולאריים המשלבים בין גידולים חקלאיים לייצור חשמל.

להחלטות אלו השפעה מהותית על מכלול היבטי האנרגיה בקיבוץ ועל כן יש לבחון את המשמעות בכל קיבוץ ובין השאר בהיבטים שיפורטו להלן.

שינוי סיווג שעות התעו"ז

החל מתחילת שנת 2023, משתנים בצורה מהותית תעריפי התעו"ז. מקטע הגבע מתבטל והשעות יחולקו בין שפל (כ-83% מהשעות) ופסגה (כ-17% מהשעות).

הפער בין עלות החשמל בשפל לעלות בפסגה גדל בעונת הקיץ, אשר תוארך ל-4 חודשים ביחס לחודשיים כיום. תעריפי הפסגה, שהיו בשעות הבוקר והצהריים, יהיו בשעות אחר הצהריים ועד הערב. המשמעות של שינוי התעריפים הינן פגיעה משמעותית בערך החסכון של מערכות סולאריות באסדרת מונה נטו, פגיעה בעסקאות רכישת חשמל פרטי מיח"פ וכן השפעות על מרווחי חלוקת החשמל למחלקי חשמל היסטוריים. בנוסף, הגדלת הפער בין עלות החשמל בשפל לעלות בפסגה, מגדיל את הכדאיות להתקנת מערכות אגירת חשמל מאחורי המונה (BTM).

רישיונות למספקים ללא אמצעי ייצור

רשות החשמל אישרה רישיונות אספקת חשמל ל-33 מספקים פרטיים ללא אמצעי ייצור, אשר יוכלו להשתלב באסדרת השוק (כפי שתוצג להלן) לרכוש חשמל ממתקני ייצור פרטיים ומתקני אגירת חשמל ולמכור חשמל בהנחה לצרכנים.

אסדרת השוק

אסדרת השוק מאפשרת לבעלי רישיונות אספקת חשמל לרכוש חשמל ממנהל המערכת, והחל משנת 2024, גם ממתקני ייצור סולאריים או אחרים וממתקני אגירת חשמל, במחיר שבין קונה למוכר מרצון, ולספק את החשמל בהנחה לצרכנים.

שילוב של מתקן אגירה בשטחי חלוקת חשמל של קיבוצים מאפשר למספקים פרטיים להציע הנחות בצריכת החשמל על כל השעות בשנה (פסגה ושפל) בשיעורים תחרותיים ביחס לעסקאות הפרטיות מול יח"פים.

אסדרת השוק מאפשרת לבעלי מתקני ייצור סולאריים שמשולבים באסדרות התעריפיות לבקש לעבור לאסדרת השוק, אפשרות זו הינה בעלת פוטנציאל להגדלת הערך של הפרויקט הסולארי ובהתאמה פוטנציאל להגדלת דמי השימוש בקרקע ליישוב.

אגרו סולארי

לאחרונה פורסם מסמך עקרונות לפיתוח תחום האגרו סולארי שהוגדרו על ידי צוות בין משרדי של משרדי הממשלה השונים. על פי מסמך העקרונות, יתאפשר ליישובים חקלאיים לשלב עוד 500 דונם לצורך פרויקטים אגרו סולאריים, בנוסף ל-250 דונם שהתאפשרו עד היום. על פי ההצעה שטחים נוספים אלו לא ידרשו החזרה של שטחים זמניים וכן לא ייספרו במכסת שטחי התעסוקה של היישוב.

אנו מלווים קיבוצים רבים בתהליכי ניתוח כלכלי ובחינה השוואתית של המשמעויות הכלכליות הגלומות בהצעות ערך שמציעים יזמים שונים בנושאים של אגירת חשמל במתח גבוה ומאחורי המונה (BTM), אספקת חשמל פרטי מייצרנים פרטיים וממספקים ללא אמצעי ייצור, מתקנים סולאריים ופרויקטים אגרו בסולאריים, תוך בחינת האפשרויות למקסום הערך לקיבוץ.

למידע נוסף ניתן לפנות ל:

רו"ח אלון ראובני: 052-4771747, alonr@mbtcpa.co.il

נרי אולמן: 03-6382808, neri@mbtcpa.co.il